

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/182/2023
Identifikačné číslo spisu:	8121209949
Dátum vydania rozhodnutia:	17.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8121209949.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: G. Š., nar. X. X. XXXX, Ž., P. XXX, právne zastúpenej: JUDr. Daniel Tarbaj, advokát, Stropkov, Stropkov, Zámocká 525/28, IČO: 53 450 345, proti žalovanému: Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, právne zastúpeného: SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8Csp/171/2021, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. júna 2023 sp. zn. 10CoCsp/20/2022 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 29. júna 2023 sp. zn. 10CoCsp/20/2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 8Csp/171/2021 - 78 zo dňa 12. 4. 2022 určil, že úver poskytnutý na základe Zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 654593 zo dňa 22. 12. 2016, je bezúročný a bez poplatkov (I. výrok). Určil, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. 654593 zo dňa 22. 12. 2016 v článku 6. Poplatky, bod 1., v znení: „Poplatok za upomienku 20 eur, ktorý je splatný v deň odoslania upomienky“, je neprijateľná (II. výrok). Žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 100 % (III. výrok).

1.1. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa svojou žalobou doručitou súdu dňa 23. 11. 2021 domáhala voči žalovanému určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru ako aj určenia neprijateľnej zmluvnej podmienky. Žalobu odôvodnila tým, že s právnym predchodcom žalovaného, spoločnosťou Sberbank Slovensko, a.s., dňa 22. 12. 2016 uzavrela ako spotrebiteľ Zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. 654593 (ďalej aj len „Zmluva“), ktorej predmetom bolo poskytnutie finančných prostriedkov vo výške 11.100 eur. Tento úver bola povinná splácať v 60. mesačných splátkach vo výške 230,91 eur. Spoločnosť Sberbank Slovensko, a.s., zanikla dňa 31. 7. 2021 v dôsledku zlúčenia, pričom jeho právnym nástupcom sa stala žalovaná spoločnosť. Zmluva neobsahuje zákonom požadované náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. f), k), z) zák. č. 129/2010 Z. z. (ďalej aj len „ZoSÚ“). V Zmluve je uvedená priemerná RPMN v úrovni 12,34 %. Žalovaný jej takto poskytol nesprávnu výšku priemernej RPMN, pretože ako vyplýva z údajov zverejnených na webovom portáli

Ministerstva financií SR, v danom období na obdobný spotrebiteľský úver predstavovala priemerná RPMN úroveň 9,05 %. Podľa ust. § 11 ods. 1 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch je potrebné poskytnutý úver považovať za bezúročný a bez poplatkov.

1.2. Aplikujúc ust. § 497, § 53 ods. 1, 2, 3, 5, § 53a ods. 1, § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 9 ods. 2, § 11 ods. 1, § 21 ods. 1, § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch mal súd prvej inštancie za preukázané, že právny predchodca žalovaného uzatvoril so žalobkyňou zmluvu o úvere majúcu charakter zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle ust. § 9 a nasl. zák. č. 129/2010 Z. z., na základe ktorej bol žalobkyni poskytnutý úver vo výške 11.100 eur. Jednou z obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere je podľa ust. § 9 ods. 2 písm. z) zákona č. 129/2010 Z. z. aj uvedenie priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov. Keďže zmluva bola uzatvorená v decembri 2016 povinnosťou veriteľa bolo uviesť do Zmluvy priemernú RPMN za tretí štvrtrok 2016 podľa údajov uverejnených Ministerstvom financií SR. Zo Zmluvy však vyplýva, že právny predchodca žalovaného uverejnil priemernú hodnotu RPMN úverov poskytovaných bankami, a teda nie všetkými veriteľmi (vrátane nebankových subjektov), čím nedošlo k naplneniu zákona v dôsledku uvedenia zavádzajúcej informácie zo strany právneho predchodcu žalovaného. Uvedenie nesprávnej priemernej hodnoty RPMN možno dať na roveň tomu, ako keby tento údaj ani nebol uvedený vôbec, a z tohto dôvodu je predmetný úver bezúročný a bez poplatkov.

1.3. Vo vzťahu k (ne)prijateľnosti zmluvnej podmienky (podľa článku 6 poplatky bod 1 Zmluvy poplatok za upomienku činí 20 eur) súd vyslovil názor, že poplatok za upomienku svojou výškou predstavuje neprimerané plnenie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Poplatok v skutočnosti slúži záujmom dodávateľa a navyše nebol medzi zmluvnými stranami dojednaný individuálne.

1.4. Vzhľadom na to, že žalobkyňa bola úspešná v celom rozsahu podanej žaloby, súd jej priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením súdny úradník.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 29. júna 2023 sp. zn. 10CoCsp/20/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (prvý výrok). Žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (druhý výrok).

2.1. V odôvodnení odvolací súd uviedol, že vo veci pri rozhodovaní o určení úveru za bezúročný a bez poplatkov a o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky, sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré odkazuje.

2.2. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd poukázal na ust. § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, podľa ktorého zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov. Pri údají o RPMN zákon vyžaduje uvedenie všetkých predpokladov na jeho výpočet, teda nestačí uviesť len jeho výšku v percentách. Uvedené priamo vyplýva tiež z článku 10 ods. 2 písm. g) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. 4. 2008. Údaj o celkových nákladoch spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom a údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, nemožno stotožňovať. Zmluva o spotrebiteľskom úvere uzatvorená dňa 22. 12. 2016 neobsahovala údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť a neobsahovala ani údaj o celkových nákladoch spotrebiteľa ako predpokladu potrebného pre výpočet RPMN. V zmluve uvedená suma 13.854,60 eur je označená ako celkové náklady dlžníka spojené s úverom. S odkazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 9. 2021 sp. zn. 7Cdo/234/2021 skonštatoval, že neuvedením celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť (§ 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy) je spojený následok v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, čo priamo vyplýva z ust. § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy.

2.3. Za právne bezvýznamné považoval odvolací súd námietky žalovaného vo vzťahu k poplatku za upomienku vo výške 20 eur. Vyslovil, že ustanovenie § 369c Obchodného zákonníka v spojení s ust. § 2

Nariadenia vlády č. 21/2013 Z. z. určuje výšku paušálnej náhrady nákladov spojených s uplatnením pohľadávky sumou 40 eur jednorazovo bez ohľadu na dĺžku omeškania, avšak tieto ustanovenia na prejednávanej vec aplikovať nie je možné. Ustanovenie § 369c ods. 2 Obchodného zákonníka totiž neumožňuje použitie práva na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky v prípade, ak záväzok vznikol zo spotrebiteľskej zmluvy a dlžníkom je spotrebiteľ. Navyše zdôraznil, že pri poplatku za upomienku, jeho splatnosť bola stanovená na deň odoslania upomienky, čo odporuje ustanoveniu § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď k nej dôjde. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, doručovanie jednostranných právnych úkonov je založené na tzv. „teórii dôjdenia“. Pri hmotnoprávnych úkonoch sa nevyžaduje skutočné prevzatie doručenia písomnosti adresátom, kedy sa faktické doručenie spravuje aj tzv. „fikciou doručenia“. Účinnosť doručovaného, jednostranného hmotnoprávneho úkonu v podobe upomienky predpokladá, že prejav vôle dôjde do sféry adresáta, resp. dispozície - objektívnej možnosti neprítomnej osoby oboznámiť sa s obsahom jej adresovaného právneho úkonu. Za takýto deň rozhodne nemožno považovať deň odoslania upomienky. Ak žalovaný splatnosť poplatku za upomienku spájal s dňom odoslania upomienky, takéto dojednanie je priamo v rozpore s ustanovením § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ide o neplatnosť absolútnu, vyplývajúcu z ust. § 39 Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 CSP rozsudok vo výroku o určení bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, ako aj vo výroku o určení zmluvnej podmienky za neprijateľnú, ako vecne správny potvrdil.

2.4. Za správne považoval aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, pokiaľ sa týka náhrady trov prvoinštančného konania, kde súd prvej inštancie v celom rozsahu vyhovel žalobnému návrhu žalobkyne, preto je úplne irelevantná argumentácia žalovaného, či súd prvej inštancie sa stotožnil so všetkými dôvodmi uvádzanými v podanom návrhu, alebo len s niektorými, pričom každá argumentácia nemôže byť samostatným nárokom zohľadneným pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania, ale podstatným je, ako to už uviedol odvolací súd vyššie, miera úspechu v spore pokiaľ sa týka požadovaného petitu/trov návrhu.

2.5. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého žalobkyňa ako sporová strana, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, má nárok na náhradu trov tohto štádia konania proti žalovanému, ktorý v odvolacom konaní úspech nemal.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) argumentujúc tým, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.1. V dovolaní namietal, že v danom prípade sa odvolací súd dopustil porušenia práva žalovaného na spravodlivý proces tým, že sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal s namietanými vadami a argumentáciou žalovaného. Uviedol iba svoje vlastné úvahy, pričom ani nevymedzil, či ide o úvahy nad rámec (nedostatočného) odôvodnenia prvoinštančného súdu, alebo zistil iný dôvod určení bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Žalovaný nedostal odpoveď na konkrétne argumenty o tom, z akého dôvodu mal uviesť priemernú výšku RPMN pre všetky úvery, pokiaľ § 9 ods. 2 písm. z) ZoSÚ odkazuje na kategóriu „príslušného úveru“, ktorými sú v konkrétnom prípade spotrebiteľské úvery na obdobie 1-5 rokov, poskytované bankami. Odvolací súd neodpovedal na argumentáciu žalovaného ohľadom poplatku za upomienku. Pri svojom právnom závere (ods. 46 odôvodnenia) navyše aplikoval dovtedy nepoužitý § 45 ods. 1 OZ. V rozpore s § 382 CSP nevyzval strany na vyjadrenie k jeho aplikácii, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces (m. m. R 33/2011). K neprijateľnosti zmluvnej podmienky o poplatku za upomienku pristúpil formálne. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia tak neobsahuje pre dovolateľa podstatnú informáciu, z akého dôvodu nepovažoval odvolací súd za podstatné konkrétne namietané vady. Okrem toho sa nevysporiadal s námietkami šikanózneho výkonu práv spotrebiteľa. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nespĺňa požiadavky v zmysle § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 387 ods. 2 a § 387 ods. 3 CSP.

3.2. V súvislosti s prípustnosťou dovolania vyvodzovanou z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, konkretizoval otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktoré v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu doposiaľ neboli vyriešené, a to konkrétne: A) Považuje sa úver poskytnutý na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzavretej pred 1. 5. 2018 za bezúročný a bez

poplatkov v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) ZoSÚ v nadväznosti na § 9 ods. 2 písm. z) ZoSÚ v znení účinnom do 30. 4. 2018, ak obsahuje správny údaj o priemernej hodnote ročnej percentuálnej miery nákladov na spotrebiteľský úver zverejnenej za príslušný kalendárny štvrtrok podľa štatistických údajov Ministerstva financií SR o ročnej percentuálnej miere nákladov v príslušnom segmente (banky a pobočky zahraničných bánk)? Primárnym dôvodom judikovania bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru bol záver, že zmluva je bezúročná a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 písm. b) ZoSÚ v spojení s § 9 ods. 2 písm. z) ZoSÚ, pretože neobsahovala správnu výšku priemernej RPMN. Súd pritom vôbec nezohľadnil, že nesprávny údaj o priemernej RPMN je dôvodom bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru podľa § 11 ods. 1 písm. d) ZoSÚ, nie podľa § 11 ods. 1 písm. b) ZoSÚ (chýbajúca náležitosť zmluvy). Keďže odvolací súd v ods. 32 uvádza, že sa stotožnil a odkázal na odôvodnenie súdu prvej inštancie, mal za to, že sa s uvedeným záverom stotožnil a nepovažoval za potrebné k nemu uvádzať doplňujúce stanovisko. Uvedený právny záver však považoval za nesprávny. B) Je podľa § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ v znení účinnom do 30. 4. 2018 postačujúce, ak je v zmluve o spotrebiteľskom úvere celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, označená slovným spojením „celkové náklady dlžníka spojené s úverom“? Nad rámec prvoinštančného rozhodnutia dospel odvolací súd k nesprávnemu právnemu posúdeniu otázky, či zmluva obsahuje alebo neobsahuje údaj o celkovej čiastke, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť. Prvoinštančný súd zistil, že zmluva obsahuje zákonom požadovaný údaj o celkových nákladoch dlžníka spojených s úverom v sume 13.854,60 eur (ods. 5.1 prvoinštančného rozsudku). Odvolací súd však žalovanému vytkol, že tento údaj neoznačuje „celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť“. Podľa názoru dovolateľa postačuje, ak zmluva obsahuje úplnú informáciu pre spotrebiteľa, označenú ako celkové náklady dlžníka spojené s úverom, keďže jej významom je uvedenie celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítanej na základe údajov platných v čase podpisu zmluvy. Ide o ten údaj, ktorý vyžadoval § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ, avšak inak jazykovo vyjadrený. Smernica 2008/48/ES v čl. 3 písm. h) pritom od dodávateľa výslovne vyžaduje, aby do zmluvy o spotrebiteľskom úvere uviedol iba pojem celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, ako súčet celkovej výšky úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom. C) Je neprijateľnou zmluvnou podmienkou ustanovenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré umožňuje banke uplatniť si voči spotrebiteľovi poplatok 20 eur za upomienku, splatný v deň odoslania upomienky? Žalovaný namietal, že sporné ustanovenie nemožno považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Upomienka, ktorá je spoplatnená sumou 20 eur, je účtovaná v odôvodnenej výške a nespôsobuje značnú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa. V súlade s § 565 OZ je veriteľ oprávnený žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nespĺnenie niektorej splátky, pričom toto právo mu patrí aj v spotrebiteľských vzťahoch (§ 53 ods. 9 OZ). Účelom upomienky tak nie je snaha o inkasovanie poplatku 20 eur, ale o upozornenie spotrebiteľa na to, že je v omeškaní. Upomienkou veriteľ poskytuje spotrebiteľovi zásadnú informáciu, že sa dostal do omeškania (resp. že jeho omeškanie stále trvá). To by mohlo mať pre spotrebiteľa nepriaznivé dôsledky, vrátane vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru. Spotrebiteľ sa totiž môže dostať do omeškania aj neúmyselne alebo z nebanlivosti (opomenutie platby, zadanie nesprávnych platobných údajov a pod.), v dôsledku čoho mu práve upomienka umožňuje ozrejmiť porušenie jeho zmluvnej povinnosti a zabezpečiť nápravu. Upomienku pritom nemožno stotožňovať s oznámením o potenciálnej realizácii práva veriteľa na predčasné splatenie podľa § 53 ods. 9 OZ, k čomu môže veriteľ pristúpiť až po troch mesiacoch. V takom prípade však 15-dňová lehota nemusí spotrebiteľovi poskytnúť dostatočný čas na adekvátnu reakciu. Poplatok za vystavenie upomienky (resp. za vymáhanie úveru) je v bankovej praxi bežne účtovaným poplatkom. Žalobkyňa podľa názoru žalovaného nepreukázala ani netvrdila, že by jej žalovaný zaslal upomienku za omeškanie splátok, keďže bola po celú dobu trvania zmluvného vzťahu platobne disciplinovaná a úver dokonca splatila predčasne. Rovnako namietala posúdenie splatnosti poplatku za upomienku podľa § 45 ods. 1 OZ. Toto ustanovenie sa zaoberá dorúčením návrhu na uzavretie zmluvy a na určenie splatnosti poplatku ho nemožno použiť ani subsidiárne. Splnenie dlhu totiž výslovne upravené v § 559 a nasl. OZ, ktoré odvolací súd vôbec neaplikoval. V konkrétnom prípade sa použije § 563 OZ, pričom platí, že dátum splatnosti poplatku určuje zmluva, keďže zákonná úprava tejto otázky abscentuje.

3.3. Vzhľadom na uvedené, navrhoval dovolaciemu súdu aby rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení,

že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

5. V danom prípade žalovaný vyvodil prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, pričom dôvodil nepreskúmateľnosťou rozsudku odvolacieho súdu. Namietal, že odvolací súd viedol iba svoje vlastné úvahy, pričom ani nevymedzil, či ide o úvahy nad rámec (nedostatočného) odôvodnenia prvoinštančného súdu, alebo zistil iný dôvod určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Nedostal odpoveď na konkrétne argumenty o tom, z akého dôvodu mal uviesť priemernú výšku RPMN pre všetky úvery, pokiaľ § 9 ods. 2 písm. z) ZoSÚ odkazuje na kategóriu „príslušného úveru“, ktorými sú v konkrétnom prípade spotrebiteľské úvery na obdobie 1-5 rokov, poskytované bankami.

6. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *García Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

7. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

8. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva účastníka civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva účastníka/strany konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatneného návrhu, ako aj špecifickými

námietkami účastníka konania. Porušením uvedeného práva účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

9. Práve približený výpočet samozrejme nemôže byť (ani mať ambíciu byť) úplným, keďže sa v konkrétnom prípade môžu vyskytnúť i iné nedostatky v argumentácii (podľa okolností buď súdu prvej inštancie, odvolacieho súdu alebo aj oboch takýchto súdov - pri nahliadaní na problém optikou súdu dovolacieho), ktorých prítomnosť rovnako spôsobí nerespektovanie čiastkového práva na spravodlivý súdny proces reprezentovaného právom na objektívne presvedčivé (uspokojivé) odôvodnenie výsledku rozhodovacej činnosti súdu.

10. K práve uvedenému sa v odvolacích konaniach pridružuje i faktor umožnenia odvolaciemu súdu procesným právom, aby takýto súd, pokiaľ sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, sa v odôvodnení len obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplnil na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP). V týchto prípadoch síce stačí, ak odvolací súd v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci, keď spätosť potvrdzovaného a potvrdzujúceho rozsudku vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu a rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie; ak sa však odvolací súd rozhodne ísť touto cestou, vedome tým preberá zodpovednosť i za kvalitu argumentácie súdu prvej inštancie (t. j. či v prípadnom dovolacom konaní obstojí ako ním potvrdené rozhodnutie, tak i ním samým doplnené dôvody). Dopĺňanie ďalších dôvodov na podporu argumentácie prvoinštančného súdu (zo strany súdu odvolacieho) v tomto prípade nie je pravidlom (ale výnimkou) a môže sa stať, že toto ani nebude reálne možné, ak súd prvej inštancie sa v rámci odôvodňovania svojho rozhodnutia, neskôr podrobovaného prieskumu v odvolacom konaní sám objektívne uspokojivým spôsobom vyporiada so všetkými relevantnými argumentmi všetkých sporových strán a ani odvolanie neprinesie nič iné, než polemiku s takýmito jeho úvahami. Ak ale o takýto prípad (nedoplniteľnosti) nepôjde, z pohľadu preskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu bude mať význam ako udržateľnosť dopĺňajúcej argumentácie tohto súdu samej osebe, tak i to, či sa doplnenie nedostane do takého rozporu s argumentáciou súdu prvej inštancie, označenou odvolacím súdom za akceptovanú v plnom rozsahu, pri ktorého existencii by už reálne o splnení podmienok § 387 ods. 2 CSP nemožno hovoriť (ale do úvahy by prichádzala len možnosť, že správnou môže byť nanajvýš - pokiaľ vôbec - argumentácia len jedného z oboch nižších súdov).

11. Podľa názoru dovolacieho súdu sa v prejednávanej veci nedostatky v argumentácii, vedúce (nateraz) k neakceptovateľnosti prijatých záverov (skutkových aj právnych) v rozsudku odvolacieho súdu vyskytli.

12. Odvolací súd v zmysle argumentácie dovolateľa nezaujal relevantné stanovisko k zásadnej argumentácii žalovaného, pričom v odôvodnení rozhodnutia sa nevysporiadal s namietanými vadami a argumentáciou žalovaného. Treba prisvedčiť dovolateľovi, že uviedol iba svoje vlastné úvahy, pričom ani nevymedzil, či ide o úvahy nad rámec (nedostatočného) odôvodnenia prvoinštančného súdu, alebo zistil iný dôvod určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

12.1. V danom prípade neboli naplnené zákonné podmienky pre umožnenie odvolaciemu súdu v odôvodnení rozsudku sa iba stotožniť s odôvodnením súdu prvej inštancie, nakoľko z rozhodnutia súdu prvej inštancie bod 8 až 10 vyplýva, že svoj záver o bezúročnosti a bezpoplatkovosti zmluvy založil na uvedení nesprávnej priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov podľa ust. § 9 ods. 2 písm. z) ZoSÚ a náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. f) a j) ZoSÚ považoval za splnené.

12.2. Odvolací súd však napriek tomu, že v bode 32 konštatoval dostatočný rozsah zisťovaného skutkového stavu, a tiež to, že zo zistených skutočností bol v zmysle odôvodnenia odvolacieho súdu vyvedený správny právny záver, pričom v súlade s jeho odôvodnením ani v priebehu odvolacieho

konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, a preto si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré odkázal a to pri rozhodovaní o určení úveru za bezúročný a bez poplatkov a o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky. V bode 33 už rozporuplne a nejasne s vyššie uvedeným bodom 32 poukázal na ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ, podľa ktorého zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov. Pri údají o RPMN zákon vyžaduje uvedenie všetkých predpokladov na jeho výpočet, teda nestačí uviesť len jeho výšku v percentách. Údaj o celkových nákladoch spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom a údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, nemožno stotožňovať.

12.3. Pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že Zmluva o spotrebiteľskom úvere uzatvorená dňa 22. 12. 2016 neobsahovala údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť a neobsahovala ani údaj o celkových nákladoch spotrebiteľa ako predpokladu potrebného pre výpočet RPMN a v zmluve uvedená suma 13.854,60 eur je označená ako celkové náklady dlžníka spojené s úverom, zmenil tak skutkový stav veci, čím založil zmätočnosť rozhodnutia vo výroku I. rozhodnutia, nakoľko v zmysle ustanovenia § 383 CSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

13. Preskúmvacia činnosť odvolacieho súdu spočíva všeobecne v tom, že odvolací súd skúma, či rozhodnutie súdu prvej inštancie vyhovuje právu, procesnému alebo hmotnému, pričom vychádza zo skutkového podkladu, ktorý bol základom rozhodnutia súdu prvej inštancie. Zásadne však vychádza zo skutkového stavu, ako bol zistený súdom prvej inštancie okrem prípadov, ak odvolací súd musí doplniť dokazovanie, čo však bude skôr reštriktívne vnímanou výnimkou. Viazanosť odvolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, sa vzťahuje na skutkové zistenia, ktoré sú uvedené v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd ich môže zmeniť alebo doplniť, prípadne inak modifikovať iba po vykonaní, t. j. po opakovaní alebo doplnení dokazovania. Zmysel dokazovania v odvolacom konaní je daný charakterom preskúmvacieho odvolacieho konania, keď odvolací súd ako súd apelačný je zároveň súdom skutkovým. Právo odvolacieho súdu vykonávať dokazovanie slúži odvolaciemu súdu na to, aby mohol preveriť správnosť skutkových zistení a skutkového záveru súdu prvej inštancie. Odvolací súd svojou činnosťou nadväzuje na konanie pred súdom prvej inštancie a v prípade, že opakuje alebo dopĺňa dokazovanie, nie je viazaný skutkovým stavom zisteným prvoinštančným súdom a môže sám zistiť skutkový podklad pre svoje rozhodnutie, a to aj odchylné od stavu, ktorý bol zistený prvoinštančným súdom.

13.1. Treba zdôrazniť, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vždy vychádza z dvoch typov poznatkov, a to jednak z poznatkov skutkových a jednak z poznatkov právnych. Obidva sú pre rozhodnutie odvolacieho súdu rovnako podstatné. Možnú chybu prvoinštančného súdu v skutkových zisteniach a úvahách alebo nekorektnosti právneho vyhodnotenia situácie vo väčšine prípadov tak môže odvolací súd napraviť sám. Podľa Civilného sporového poriadku odvolací súd vykonáva dokazovanie, a to za predpokladu, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 384 ods. 1). Táto povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. Zásada, že odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednávanej veci, vyplýva z princípu neúplnej apelácie. Výnimku z tejto zásady predstavuje prípad, v ktorom odvolací súd dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje. Odvolací súd tak urobí v prípade ako bolo vyššie uvedené, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Ak sa má vykonať pred odvolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že ak odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov..

14. Odvolací súd si svoju povinnosť vysporiadať sa s predmetnou zásadnou argumentáciou nespĺnil a

žalobcovi neposkytol žiadnu odpoveď, iba stroho poukázal na podľa neho dostatočne odôvodnený výklad problematiky súdom prvej inštancie, a to aj napriek tomu, že sa vo svojom odôvodnení odchyľil od skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa bez toho, aby rešpektoval povinnosť opakovania alebo doplnenia dokazovania, čím zasiahol do ústavne zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, do obsahu ktorého patrí aj to, že odvolací súd sa môže odchyľiť od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom len po doplnení alebo opakovaní dokazovania, ktorého výsledky opravnému súdu umožnia vlastné, prípadne aj odlišné hodnotenie dôkazov.

14.1. V súhrne uvedené, odvolací súd tak pred vydaním konečného rozhodnutia postupoval v rozpore s § 383, § 384 ods. 1 a § 385 ods. 1 CSP a tiež s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu (pozri napr. sp. zn. 5Cdo/131/2009, 7Cdo/110/2018) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. II. ÚS 400/2009 a II. ÚS 506/2013). Týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

15. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľ ďalej namietal porušenie jeho procesných práv spočívajúcich v tom, že odvolací súd sa neriadil ustanovením § 382 CSP, vydal „prekvapivé rozhodnutie“ a svoje konanie zaťažil procesnou vadou, ktorá má za následok porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces, žalovanému svojím postupom uprel právo vyjadriť sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné.

15.1. Dovolateľ mal za to, že odvolací súd pri svojom právnom závere (ods. 46 odôvodnenia) aplikoval dovtedy nepoužitý § 45 ods. 1 OZ, a taktiež ust. 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy a v rozpore s § 382 CSP nevyzval strany na vyjadrenie k jeho aplikácii, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces (m. R 33/2011). V tomto prípade mal v zmysle jeho argumentácie odvolací súd podľa § 382 CSP vyzvať strany sporu na vyjadrenie sa k zámeru toho ustanovenie použiť, čo neurobil. Neurobil tak napriek tomu, že vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

16. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalovanému uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f) CSP), dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť; najvyšší súd v týchto prípadoch zrušoval napadnuté rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal správnosťou v nich zaujatých právnych záverov.

17. Vzhľadom na žalovaným dôvodne vytýkané vady zmätočnosti a tým dôvodnosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP (bod 3.1.), dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné a preto už bez potreby zaoberania sa s ďalšími dovolacími dôvodmi (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

18. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455

CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.